

Rostom Chkheidze

Doctor of Philology, Professor,
Member of Parliament of Georgia from 2020 onward

LIKE A TOLL OF THE HEAVENLY BELLS

(William Faulkner by Medea Zaalishvili)

(Abstract)

KEYWORDS: Biblical Inspiration, Prose Poems, Essays, Sketches, Short Stories, Mona Lisa, Age of Eternity

The cycle of prose poems and short stories titled “New Orleans Sketches” is inspired by biblical themes. In 1925, several of William Faulkner’s sketches under this title were published in *The Double Dealer* magazine. These sketches revealed Faulkner’s true talent to readers and marked his first significant step into the immense realm of American literature. This journey ultimately led to the development of the grand saga of Yoknapatawpha County.

Despite facing some disappointment with his early poetry collections, Faulkner found renewed inspiration with the publication of his sketches, which motivated him to continue his writing career. This experience cultivated a strong conviction within him that he could achieve success as a novelist, even though he had not yet realised his potential as a poet. Faulkner was destined to be a writer, and he would eventually carve out his place in the literary world. Though he experimented with various genres, uncertain which path would lead to success, he remained determined to continue writing.

Faulkner's sense of responsibility ultimately led him to abandon poetry in favour of prose. Nevertheless, he maintained an attachment to lyrical visions and explorations. Before shifting to novel writing, he experimented with prose poetry, drawing inspiration from Charles Baudelaire's *Paris Spleen* (1869). The influences of James Joyce's *The Dubliners* (1914) and Sherwood Anderson's *Winesburg, Ohio* (1919) also shaped Faulkner's writing style, particularly evident in their distinct stylistic shifts within Western prose. Anderson's depiction of the realities of a specific city likely influenced Faulkner's decision to focus on a single county in his saga.

Faulkner's literary world closely echoed that of Joyce's *Dubliners*. In Joyce's short stories, traditional plot structures became obscured as emotions surfaced, rendering the narratives more lyrical than epic—except for the final story, "The Dead." At this point, Faulkner favoured lyricism over narrative, finding greater confidence in the interstitial space between verse and prose rather than within an epic framework. He believed that this transitional form of prose poetry, together with a related essay style, would more effectively showcase his writing skills and talent.

His creative mind was enveloped by an overpowering imagination, often leading to profound torment. His capabilities expanded significantly beyond those evident in his earlier works. However, New Orleans emerged as a pivotal solution for William Faulkner; this city promised to guide him into new and uncharted literary territories.

როსტომ ჩხეიძე
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, საქართველოს
მე-10 მოწვევის პარლამენტის წევრი (2020-დღემდე)

ზეციურ ზართა რეკვალ
(უილიამ ფოლკნერი მედეა ზაალიშვილის თარგმანში)

საკვანძო სიტყვები: ბიბლიური სუნთქვა, მინიატურა, ნოველა, ჩანახატი, მოთხრობა, მონა ღიზა, მარადიულობის ასაკი

აქ, სწორედ აქ უნდა დარეკილიყო ჩაბნელებულ ცაზე დიდრონ ვარსკვლავთა წყება ხმამაღალი ზარებივით. ისე ხმამაღლა, თითქოს, ოქროსზანზადაკმებშიული ცხვრები ყოფილიყვნენ, რომელნიც ზეციურ გორაკზე მოვდნენ.

ყოფით პეიზაჟში ასე უშუალოდ და ძალდაუტანებლად რომ შემოჭრილიყო ის იდუმალეობა, რაც მარადისობის სუნთქვას შეგაგრძნობინებდა, თითქოსდა, ბიბლიური ზეცა გადმომხობილა პერსონაჟთა თავზე.

ან რაღა თითქოსდა...

ბიბლიური სუნთქვა უკვე უნდა შემოჭრილიყო მინიატურათა და ნოველების ამ ციკლში, „ნიუორლეანური ჩანახატების“¹ სახელწოდებით რომ უნდა გამოჩენილიყო ამერიკული ლიტერატურის მდინარებაში და მიეხვედრებინა მკითხველი, რომ რაღაც გამორჩეული დებიუტის მხილველი უნდა გამხდარიყო.

დებიუტისა, რასაც უნდა გაეჭრა საძირკველი იოკნა-პატოფას საგის გრანდიოზული შენობისათვის;

და უილიამ ფოლკნერისთვისაც² უნდა ეგრძნობინებინა, რომ ნაადრევი იქნებოდა ხელის ჩაქნევა არცთუ წარმატებული პოეტური კრებულების გამოცემის შემდეგ და ხელმოცარული პოეტი, შესაძლოა, წარმატებული ნო-

ველისტი გამოძგარიყო; და თუკი აქაც მარცხი უნდა ეწვნია, რომანების დაწერას წინ რაღა დაუდგებოდა და, ეგებ, იქ მაინც... იქ მაინც...

პასუხისმგებლობის განსაკუთრებული გრძნობა უფორიაქებდა გულსა და გონებას, და კიდევ მალევე შეაქცევიანებდა ზურგს პოეტობისათვის. თუმც, მთლად ვერ გამოსცილდებოდა ლირიკულ ხილვებსა და ძიებებს და ნოველებზე გადასვლამდე მოსინჯავდა მინიატურის ჟანრს ანუ ლექსებს პროზად,³ შარლ ბოდლერს⁴ მძლავრად რომ დაეჩნია ხელი ამ ჟანრისთვისაც „პარიზის სპლინით“,⁵ ოღონდ უილიამ ფოკლენერის თვალსაწიერში მხოლოდ ეს ციკლი კი არ მოხვდებოდა, არამედ – და კიდევ უფრო მეტადაც – ჯეიმს ჯოისის⁶ „დუბლინელები“,⁷ უკვე ის კრებული რომ მოასწავებდა მკვეთრი სტილური ცვლილებების დასაწყისს დასავლური პროზის მდინარებაში.

და... შეერუდ ანდერსონის⁸ „უაინსბურგი, ოჰაიო“⁹ რატომ არა?

ცხადია, ისიც – ფონად ერთი ქალაქის ყოფით რეალობას რომ შემოხაზავდა, ამ წიგნსაც უნდა ეკარნახა მისთვის ამგვარი არჩევანი. თუმც, „დუბლინელები“ უფრო მახლობელი იმიტომაც აღმოჩნდებოდა ფოლკენერისათვის, რომ ნოველის კლასიკური სიუჟეტი აქ ჩაშლილიყო და წინ განწყობილებანი წამოწეულიყო, ეპიკურის ნაცვლად ლირიკულს ემძლავრა – გარდა ბოლო მოთხრობისა „მკედრები“.¹⁰ ფოლკენერისათვის ამ ეტაპზე ლირიზმი სჭარბობდა თხრობისას. ლექსისა და პროზის გასაყარზე უფრო საიმედოდ გრძნობდა თავს, ვიდრე ეპიკურ გარემოში; და იმედოვნებდა, ეს გარდამავალი ჟანრი უფრო გაუმართლებდა – მინიატურა და მინიატურას მიმსგავსებული ნოველა.

შეერუდ ანდერსონის ნოველები კი კლასიკური აღნაგობისა გახლდათ და იქ მისაახლოებლად ფოლკენერს დრო ესაჭიროებოდა, დროც და... ხელმოცარვაც, რათა ჩამოხსნოდა ლირიკულ ხილვებსა და წარმოსახვებს და

ეპიკურობის საუფლოში ეძია თვითდამკვიდრების გზანი და საშუალებანი.

და თუ ჯეიმს ჯოისი შეეცდებოდა დუბლინი შემოეტანა დასავლურ ლიტერატურულ რუკაზე, უილიამ ფოლკნერს ახალი ორლენის მხატვრული დამკვიდრება უნდა ეცადა 16 ნიმუშით მცირე პროზისა, ამ ქალაქს კურტიზანს რომ შეადარებდა, არც ისე ბებერს, მაგრამ არცთუ ისე ახალგაზრდას, რომელიც მზის სინათლეს ერიდებოდა, რათა ძველი დიდების ილუზია შეენარჩუნებინა.

მის სახლში სარკეებიც კი დაბინდულიყო და მათი ჩარჩოები – ფერგაცრეცილიყო, სახლი ბინდით მოცულიყო და სიძველე სილამაზეს ჰმატებდა.

ცხოვრობდა ამ საუკუნის გარდასულ და უფრო ღმობიერ ატმოსფეროში და მათი რაოდენობა, რომელთაც სტუმრად ღებულობდა, მცირე გახლდათ და ისინი მასთან მარადიული მწუხარებიდან მოდიოდნენ.

ყველა, ვინც მას ტოვებდა, ეძებდა არაყავისფერ, არაოქროსფერთმიან ქალწულებს. მის გათეთრებულ და გაყინულ მკერდზე არცერთი საყვარელი არ მომკვდარიყო და არც არავინ დაბრუნებულყო მასთან, როდესაც ის იღიმოდა ოდნავ მთრთოლავი მარაოს მიღმა.

ისეთ იერს მოხაზავდა ახალი ორლენისას, ბაბილონი გაგახსენდებოდა, უხსოვარი ჟამის მეძავი, ფრენსის სკოტ ფიცჯერალდი¹¹ ამ უძველესი ქალაქის ანალოგს პარიზში რომ ჰპოვებდა, უილიამ ფოლკნერი კი ამერიკულ გარემოს არ გასცილდებოდა და ახალ ორლენში შთაინთქმოდა, მის იღუმალებასა და ანდამატურ ძალაში; და მონიდომებდა, რომ სწორედ ეს ანდამატური ძალა გაეზიარებინა მკითხველისათვის.

ჩაიკარგებოდა „ნიუორლენური ჩანახატები“ იოკნაპატოფას¹² საგის საძირკველში, როგორც მწერლის შემოქმედების განვლილი ეტაპი და, უპირატესად, მკვლევრებს დასჭირდებოდათ, მისი პოეტური კრებულებისა არ იყოს... მაგრამ სულაც არ არის მცირე პროზის ეს ციკლი

ასე იოლად გასამეტებელი და კვლავინდებურად ინარჩუნებს მადლსაც და სიცოცხლის მძაფრ უნარსაც.

მედეა ზაალიშვილი ამიტომაც მიიხნევდა აუცილებლობად „ნიუორლეანური ჩანახატების“ შემოტანას ქართულ ენობრივ სივრცეში.¹³

და რომანის – „სული რომ ამომდიოდა“¹⁴ – დიდებულ თარგმანს მინიატურებისა და ნოველების ამ სერიის დიდებულ თარგმანსაც შემატებდა, იმ ფოლკნერისა, რომლის სუნთქვაც უკვე ვეღარ ეტეოდა ლირიზმის არტახებში და ეპიკურ ნატეხებადაც მიმოიბნეოდა, უფრო მაინც ბოლო ნიმუშებში: „ტყუილების გუდა“ იქნებოდა თუ „ეპიზოდი“, „სოფლის თავგები“ თუ „იო ჰო და ორი ბოთლი რომი“.

და ისე გადადიოდა ლირიზმი ეპიკურობაში, როგორც დრამატიზმი ტრაგიზმში, რომელთა სიღრმეებიც ჩანახატთა ციკლში უკვე მოისინჯებოდა და თავისებურ კარიბჭედაც გამოიკვეთებოდა, რომლის ზღურბლსაც მალე გადააბიჯებდა და ადამიანის სულის ყველა კუთხე-კუნჭულს მიმოივლიდა და მიმოიხედავდა. მიმოიხედავდა და ამოზიდავდა. თან ამოზიდავდა ისე, თვალს რომ მოჭრიდა მკითხველს. მიამიტს დააბნევდა და გამოცდილს კი თვალშეუდგამი სივრცეებისაკენ გაიტაცებდა.

გული კი ყოველთვისაც ეთანადრებოდა: მშობლიური ენის წიაღში რიგიანად ვერადავერ შემიდწევიო, გრამატიკაც კი ვერ შემისწავლია, როგორც წესიო, – და მინიატურაში „ნაზარეველი“ ერთგვარ თვითირონიას გამოახვევდა, როდესაც პერსონაჟის ნაწერზე იტყოდა: გაუმართავი პუნქტუაციაა და ორთოგრაფიული შეცდომებიც არ აკლიაო.

თუმც, იქვე ერთი მეტად საგულისხმო ფრაზაც უნდა გაელვებულიყო:

– არის ერთი სიტყვა, რომელიც მე ვერ ამოვიკითხე. მაგრამ, თუ შევასწორებთ, ყველაფერი გაფუჭდება.

ნამდვილი ფოლკნერული ფრაზაა!..

შესაძლოა, ვერც კი ამოიკითხო ის სიტყვა, რომლის შესწორებაც წაახდენს თხრობის მდინარებას.

ვერ ამოიკითხო თუ... მის დაფარულ არსში ჩაწვდომას ეცადო?

ანდა:

მისი მეორე – ამ შემთხვევაში კი, პირველი და მთავარი – მნიშვნელობა გააცნობიერო?

და საერთოდაც, იმ იდუმალ გზასავალს გაჰყვე სიტყვებისა, ფოლკნერული შარავანდით რომ შემოსილან და იმ წარუვალს ასხივებენ, ზარების რეკავსავით რომ ჩაგვესმის, თითქოსდა, დამეულ ცაზე ანთებულ დიდრონ ვარსკვლავთა ხმიანობააო; და მოგვალანდებს ოქროსზან-ზალაკშებმულ ცხვრებსაც, ზეციურ გორაკებზე რომ ძოვენ.

თითქოს, პერსონაჟს ალაპარაკებს, მაგრამ უნებურად თავის განწყობილებას გაგვიმჟღავნებდა, განწყობილებასაც და რწმენასაც, რომლის სიმტკიცის იმედადაც შეეხლებოდა თვით ბედისწერასაც:

– ჩემს გულში მოქცეულია ადამის მოდგმის ყოველგვარი ტკივილი, ვნება და მწუხარება; ჩემშია სიხარული, რომელიც სულს აღანთებს და მწუხარება, რომელიც სულს ამოსწავს. მაგრამ „მე“ მწველი ფერფლი ვარ, რომლიდანაც ჩემი სიამოვნებისა და ტკივილის მემკვიდრენი ფენიქსის მსგავსად აღმოცენდებიან, რადგან ჩემი სისხლი ძველია, მაგრამ გამძლე.

ეს პასაჟიც ძალდაუტანებლად შეიძლება მივუსადაგოთ ავტორსვე: ცეცხლი, მემკვიდრეობით რომ ერგებოდა ნებით თუ უნებლიეთ, ავალდებულებდა, გამოეკვება ის ჭურჭელი, რომელიც ცეცხლს ატარებდა, საუბრითა და ახალგაზრდობით. მხოლოდ ასე თუ ამოსკდებოდა გულიდან თავისუფლების მოპოვების ყიჟინა.

და კიდევ უნდა მოჰყოლოდა რიტორიკული შეკითხვა: მათ, რომელთაც ეს ცეცხლი ასე გააჩნიათ, შეუძლიათ, შეიცნონ ქმნადობის სიხარულიო?

ეს ცეცხლი გადმოდიოდა ერთი ჩანახატიდან მეორეში, უფრო მეტისკენ რომ ეწეოდა ფოლკნერს, თუნდ ნოველისა არ იყოს: „მზის ჩასვლა“ – მცირე ფორმაში ვრცელი მოთხრობის, ან, ეგება, რომანისაც, მასალა რომ ჩაიწურებოდა... მაგრამ ჯერჯერობით ვერ აიყოლიებდა და მალევე შემოირკალებოდა თავისი ისტორიული ფესვების მაძიებელი ზანგის ამბავი, აფრიკისაკენ დაუოკებელ სწრაფვას რომ უნდა შესწირვოდა...

„ეპიზოდში“ კი უეცრად მონა ღიზას გამომეტყველებას უნდა გაეეღვა, პერსონაჟის გარეგნული იერი რომ წამოაგონებდა მოხრობელს და ამ აფორისტულ ფრაზასაც უკარნახებდა:

– ეჰ, ქალები! მხოლოდ მათ აქვთ მარადიული ასაკი! მარადიულობას ხომ ასაკი არ გააჩნია.

ბორგავდა სული, მძაფრ წარმოსახვებში გამოხვეული, ჩანახატებში რომ ვედარ ეტეოდა, მაგრამ მაინც მშველელად მოვლენოდა ახალი ორღეანი, რომელსაც უნდა შეეგულიანებინა უილიამ ფოლკნერი შორეული და შორეულზე შორეული გზებისაკენ...

მარადიულობას კი... მარადიულობას ასაკი არ გააჩნია...

ლიტერატურა □ References

1. Faulkner, William (2002). *New Orleans Sketches*. Edited by Carvel Collins, Jackson, MS: University Press of Mississippi.
2. Millgate, Michael (2020, August 27). William Faulkner. *Britannica* [britannica.com/biography/William-Faulkner].
3. Britannica, The Editors of Encyclopaedia (2016, December 1). prose poem. *Encyclopedia Britannica* [britannica.com/art/prose-poem].
4. Burton, Richard D.E. (2021, June 6). Charles Baudelaire. *Britannica* [britannica.com/biography/Charles-Baudelaire].

5. Baudelaire, Charles (2020). *Paris Spleen: Little Poems in Prose*. Translated by Keith Waldrop, Middletown, Connecticut: Wesleyan University Press.
6. Atherton, James Stephen (2022, January 9). James Joyce. *Britannica* [britannica.com/biography/James-Joyce].
7. Joyce, James (2014). *Dubliners: Centennial Edition*. Foreword by Colum McCann, New York, NY: Penguin Books.
8. Britannica, The Editors of Encyclopaedia (2021, July 25). Sherwood Anderson [britannica.com/biography/Sherwood-Anderson].
9. Anderson, Sherwood (2018). *Winesburg, Ohio: A Group of Tales of Ohio Small Town Life*. Asher Eden Publishing.
10. Joyce, James (2015). *The Dead*. Edited with explanatory notes by Thomas Fasano, Claremont, CA: Coyote Canyon Press.
11. Mizener, Arthur (2021, December 17). F. Scott Fitzgerald. *Britannica* [britannica.com/biography/F-Scott-Fitzgerald].
12. Yoknapatawpha is a fictional Mississippi county created by William Faulkner, who often referred to Yoknapatawpha as “my apocryphal county.” The word itself is derived from two Chickasaw words—Yocona and petopha, meaning “split land”. As William Faulkner explained, the compound meant “water flows slow through flat land” [Bracken, Haley (2019, July 3). *The Sound and the Fury*. *Encyclopedia Britannica* (britannica.com/topic/The-Sound-and-the-Fury-novel-by-Faulkner)].
13. ზაალიშვილი მედია (2021). ნიუორლეანური ჩანახატები. თბილისი: გამომცემლობა „ინტელექტი“.
14. ფოლკნერი უილიამ (2016). სული რომ ამომდიოდა. ინგლისურიდან თარგმნა მედია ზაალიშვილმა, თბილისი: გამომცემლობა „არტანუჯი“.